

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 187

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

**"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲהוּ כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי
אֶת לְבָבוֹ וְאֶת לֵב עֶבְדָּיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּי אֱלֹהֵי בְּקָרְבוֹ"**

**סיבת המכות; "ולא שת לבו גם לזאת"
מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א**

תנועותיך הנראות והנסתרות שתהיינה ברצונך, האורב לפתות פסיעותיך ואתה ישן לו והוא ער לך' (חוה"ל יחוד המעשה - ה). מגלה ה'חובת הלבבות': כי גם שם אין עצמיות וגם שם כח אחר דוחף ומעורב בו. ולכאורה מה חדושו בזה. הלא פשוט הוא?

אבל הרי אפילו אחר גילוי זה שמגלה ה'חובת הלבבות' עדין איננו יודעים מזה כלל ועדין נדמה לנו שאנחנו העושים, אנחנו

החושבים, אנחנו המתהפכים מצד אל צד וכי הכל אנו העושים בעצמנו, הכל נובע מהעצמיות שלנו. ואילו ידע האדם בכירור כי אין בו אפילו חוט השערה שבו הוא עצמו ובעצמיותו, אז היה מכיר תיכף שישנו יצר! ומזה היה יודע כבר למה צריכים להיצר. והיה מכיר כבר ענין עולם הבא שכר ועונש. ועוד דברים גדולים מאד היה מכיר אז.

כשפרעה התהפך כמה פעמים מהכרת **"אֶצְבַּע אֱלֹקִים הוּא"** (ח טו) לכבוד לב, מזה לבד היה צריך תיכף להכיר כי מתלוצצים ממנו, כי מסבבים אותו מצד אל צד.

הרי קודם אמר: **"ה' הצדיק נאני ועמי הרשעים"** (ט כז) ותיכף לזה, **"ויגרוש אתם מאת פני פרעה"** (י יא) איך מתאימים שני דברים אלה? ואחרי הכל; **"וַיִּהְיֶה לְבַב פְּרַעֲהוּ וַעֲבָדָיו אֵל הָעַם וַיֹּאמְרוּ מַה זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִעֲבָדֵינוּ!"** (יד ה) בעל כרחך נבין, כי הוא לא הכיר

המשך בעמ' 2 <<<

שונות, פעם מסובכים אותו לצד זה ופעם לצד ההיפך והאדם אינו יודע מזה כלל! אמר הכתוב: **"וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ"** (משלי יד טז) מה לנו עוד יותר מ"מתעבֵּר" כעס? הרי פשוט כי אין זאת עצמיותו של האדם! אין זאת אלא רוח סערה שעברה עליו. והנה האדם נדמה לו כי הוא הכועס והראיה כי הוא נותן מאה סבות למה הוא כועס והוא ברעה כי באמת עליו לכעוס, זוהי ההרגשה של ובוטח, שבוטח בצדקו בהיותו כועס ובהכרח עלינו להבין שהאדם איננו יודע כלל שזה לא הוא עצמו שכועס, אלא שכך סיבכו אותו.

ה'חובת הלבבות' מבאר: **"והוא שאומר; בן אדם, ראוי לך לדעת, כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך, הנמשך בכחות נפשך והמעורב במזג רוחך והמשתתף עמך בהנהגת חושיך הגופניים והרוחניים, המושל בסודות נפשך וצפון חובך, בעל עצתך ככל**

איתא ברמב"ן: **"הודיע הקב"ה למשה שהוא הכביד את לבם עתה אחרי שפחדו ממנו בברד והתודו על עונם. ואמר לו הטעם. כי עשיתי כן, למען שאשית בקרבם אלה האותות אשר אני חפץ לעשות בהם, שידעו מצרים את גבורתי, לא שאעניש אותם יותר מפני הכבוד הזה. ועוד כדי שתספר אתה וכל ישראל לדורות הבאים כח מעשי ותדעו כי אני ה' וכל אשר אחפוץ אעשה בשמים ובארץ. וטעם "הַתְּעַלְלֵתִי" כי אני מצחק בו, שאני מכביד את לבו ועושה הנקמות בו, כטעם: **"יוֹשֵׁב בְּשָׂמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לְמוֹ"** (תהילים ב ד) (רמב"ן שמות י א ב).**

פלא גדול שהוצרכו להודיע למשה רבנו ע"ה לבל יתפעל, אלא ידע **"כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי"**? הנה בכל מכה מציינת התורה: **"וַנֹּאֲנִי אֶחֱזַק אֶת לְבָבוֹ"** (ד כא) **"וַנֹּאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ"** (ז ג), כי באותה מדה שהראו האותות בשמים ובארץ, באותה מדה הראו את הפלאים של **"כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי"**.

אמנם הדבר הוא סוד גדול ונורא, אלו ידע האדם מזה היו מתישבים אצלו כמה ענינים, לאדם נדמה כי הכל הוא עושה בעצמו, הוא החושב הוא השואל והוא המשיב והנה צריך להיות ברור לאדם כי אין לו שום עצמאות! בצד הטוב זה פשוט. ובצד הרע הוא גם כן כך, שאין לו שם שום עצמיות רק הוא חשוף לרוחות

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

כלל שמסבכים אותו והיה דומה לו כי הכל הוא עושה בעצמו! קודם חשבתי ככה וכעת אני חושב אחרת. ועוד מעט יחשוב אחרת ומה שאני חושב כעת הוא הנכון. ולא הכיר כלל את הרוחות הנושאות אותו באוויר וכל ההתהפכויות אינן אלא מ"אָשֶׁר הַתְּעַלְלֵתִי בַּמִּצְרִים!" (י ב).

כבר ביארנו כי כל הסוד של ויחזק לב פרעה (ח טו) אינו אלא מסיבת "ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת" (ז כג) הכל נובע מ'אי שימת לב'.

הגאון ר' חיים מוולוז'ין ז"ל מתאר איך שאדם מעולמנו נפגש עם יהודי מלון, היא העיר שלא שלט בה מלאך המות והוא מספר לו כי "אצלנו מתים". שואלו היהודי הלזוי: "אם כן, בודאי אוכלים אצלכם עשב"?! כי אחרי סוף סוף מתים מה שייך לעשות עסק מאכילה? השיב לו: "שאינו כן, אלא אוכלים היטב ועושים עסק גדול מאכילה".

שאל הלזוי: "אם כן, בודאי דרים אצלכם בבורות פשוטים"?! כי מה טעם לבנות ארמונות כשסוף סוף מתים? השיב לו: כי "אדרבה בונים דוקא ארמונות". שאלו הלזוי שוב: "אבל מסתמא לבושים כולם בשקים אצלכם"?! והשיב לו: כי "לבושים דוקא היטב ולפי האופנה החדשה".

וכן עוד שאלות כאלה. והנה היהודי הלזוי הרי שאל דברים פשוטים וצודקים ושאלותיו באמת שאלות גדולות הן. והנה אנחנו הלא מסתכלים להיפך על היהודי הלזוי כאיש משונה! ואיך זה כן? מאין זה עלו ונתגדלו אצלנו הרים וגבעות של הנחות כאלה? איננו יודעים כלל כי כל זה נבנה מ"אָשֶׁר הַתְּעַלְלֵתִי בַּמִּצְרִים!" מ'אי שימת לב' ובאין שימת לב, יתכן כי דברים פשוטים כאלה ממש, איננו מבינים ואיננו יודעים כלל!

בזה מתברר מה שמורגל בפינו תמיד שאין לבקש את האמונה במרחקים, כל הדברים הרמים ונעלים ביותר הם באמת פשוטים בתכלית, כמו אחת ואחת, הן שתיים. אבל אי האמונה וכל חוסר ההבנה נובע רק מחוסר שימת לב - "וְעֵינַי כְּסִיל בַּקֶּצֶה אֲרִץ" (משלי יז כד) מה שמחפשים בקצה הארץ, נובע מכסילות, "שֵׁאוּ מְרוֹם עֵינַיִכֶם וּרְאוּ מִי בְרָא אֱלֹהִים" (ישעיה מ כו) זהו בטבע! "יַדַּע שׁוֹר קָנְהוּ וְחִמּוֹר אָבוֹס בְּעֵלְיוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא יַדַּע עֲמִי לֹא הַתְּבוֹנִן" (ישעיה א ג) אין צורך לחפש פשטים על זה, כי אדרבה זה מהפליאות הגדולות איך לא נוגעים הדברים אל הלב! הסוד הוא הכל נובע מ'אי שימת לב' "ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת" מזה נובע שאיננו מבינים אמונה. (דעת תורה).

האדם נפעל כפי פעולותיו

"וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאֲזְנֵי כִנָּה וּבֶן כִּנָּה אֵת אֲשֶׁר הַתְּעַלְלֵתִי בַּמִּצְרִים וְאֵת אֶתְנִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בָּם וַיִּדְעֲתֶם כִּי אֲנִי ה' " (י ב). כמה עיקרים וכללים גדולים נמסרו לנו בפסוק זה! "כִּי אֲנִי הַכְּבֹדֵתִי אֵת לְבוֹ" מלמדנו שהרשע ברשעתו גורם שינעלו בעדו דלתות התשובה והרי הוא כמת בחייו לקבל עונשו בעולם הזה, למען ישמעו ויראו, כמו שכתב הרמב"ם: "וְאֲנִי אֲחַזֵּק אֵת לְבוֹ" לפי שחטא מעצמו תחלה והרע לישראל הגרים בארצו שנאמר: "הֲבֵה נִתְחַפְּמָה לוֹ" (א י) נתן הדין למנוע התשובה ממנו עד שנפרע ממנו לפיכך חזק הקב"ה "אֵת לְבוֹ" ולמה היה שולח לו ביד משה ואומר: שלח ועשה תשובה וכבר אמר לו הקב"ה: אין אתה משלח שנאמר: "וְאֵתָה וְעַבְדְּךָ יִדְעֵתִי כִּי טָרַם תִּירְאוּן מִפְּנֵי ה' " (ט ל) "וְאִוְלָם בְּעֵבֹר זֹאת הַעֲמַדְתִּיךָ בְּעֵבֹר הָרְאִיתָךָ אֵת כַּחַי וְלַמְעַן סִפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ" (ט טז) כדי להודיע לבאי העולם שבזמן שמונע הקב"ה התשובה לחוטא אינו יכול לשוב אלא ימות ברשעו שעשה בתחילה ברצונו" (רמב"ם יד החזקה הלכות תשובה ו ג).

והנה הרמב"ן שם הסביר באופן אחר את ענין הכבדת הלב, שרק חזק לב לקבל יסורים נתנו לו מן השמים, מאחר וראו שאינו רוצה לשלח את ישראל לכבוד השם אלא מכובד המכות, הקשה השם את רוחו ואימץ את לבבו למעו ספר שמו.

והאמת היא שאין כאן מחלוקת ושתי הסברות נכונות; כי ע"י חזק זה ננעלו בעדו דלתות התשובה, לא בדרך נס, אלא שהטעו אותו מן השמים, מאחר והרגיש בנפשו חזק גדול להאמין שהכח של העבודה זרה שלו משפיע עליו חזק זה ועל ידו ינצח את היסורים שבאים עליו ע"י משה. וכמו שמצינו שלאחר ששילח את בני ישראל שב לרדוף אחריהם "מֵה זֹאת עֲשִׂינוּ כִּי שַׁלַּחְנוּ אֵת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבְדֵנוּ" (יד ה) לכאורה הרי אלו דברי שטות וכי שכחו מצרים "כִּי אָמְרוּ כִּלְנוּ מֵתִים"? (יב לג). אלא שטעו בע"ז של בעל צפון שלא נחרבה ביציאת מצרים כדי להטעותם והתחרטו על שלא עבדו אותו וסברו שהיה בכחו להציל את בכוריהם ממות ולמנוע את שילוח בני ישראל.

וזהו ענין 'הכבדת הלב' כפי שנתבאר לעיל, שהיא הפרצה הדחוקה שהרשע נכנס בה כדי להצדיק את דרכו וזה החלוק בין צדיק לרשע, הצדיק יראה את יד ה' אף בתוקף הסתדר פנים והרשע יאטום את לבו אף בשיא ההתגלות. וחז"ל הקדושים: קראו לכך 'אבירות לב' כמו

שכתוב: 'אמר רב אשי בני מתא מחסאי "אבירי לב" (ישעיה מו יב) נינהו דקא חזו יקרא דאורייתא תרי זמני בשתא ולא קמגייר גיורא מינייהו' (ברכות יז:) ופירש התוספות: "תרי זמני בשתא" - אבל בעצרת שאינו אלא יום אחד לא היו כל כך מתאספין ושמה ניסא איתרחיש להו וראיתי בספר העתים שחבר הרב רבי יהודה בר ברזילי ששמע שהיה עמוד של אש יורד מן השמים עליהם בכלה דאלול ובכלה דאדר' (תוספות ברכות יז:) 'שהיה יורד עמוד אש בחדשי הרגל'. ובכח אבירות לב, נאטמו לבלי להתפעל מההתגלות.

והקב"ה הראה חלוק זה באובדנם של מצרים, שבני ישראל היו במיצר, הים לפניהם והמצרים מאחריהם ונכנסו לתוך הים בדבר ה' עד שהגיעו מים עד נפש ומתוך הסתר פנים זכו לנס "וּכְנִי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּבְשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם" (יד כט) וראו בחוש שהטבע אינו כלום כנגדם, כי ישראל עומדים למעלה מן הטבע ו'עֲשֵׂרָה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאַבְרָהָם בַּמִּצְרַיִם וְעֲשֵׂרָה עַל הַיָּם' (אבות ד ה) כדי לחזק לבם באמונה זו והים היה כמו גן נטוע באין מחסור דבר.

גם נפתחו להם שערי שמים לראות מראות אלקים והראו באצבע ואמרו: "זֶה קְלִי וְאֲנֹהִי" (טו ב) ואילו המצרים היו שרויים בעלטה, כי עמוד הענן חצץ בינם לבין ישראל ובאשמורת נמשכו אחר עמוד הענן לתוך הים והיו סבורים שעדין הם מהלכים על שפתו, הרי שבתקופו של נס היו סבורים שמהלכים בטבע, עד שמשא רבנו נטה את ידו והים שטף עבר על ראשם וגרם לאבדנם!

ועוד עיקר למדנו כאן: "וַיִּדְעֲתֶם כִּי אֲנִי ה' " (י ב) והוא פלא, שהרי 'ישראל מאמינים בני מאמינים' וכבר בבוא משה רבנו לבשרם על הגאולה נאמר: "וַיִּאֲמָן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ד לא) ואפילו פרעה הרשע כבר הודה "ה' הַצַּדִּיק וְאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים" ומהו שנאמר כאן: "וַיִּדְעֲתֶם כִּי אֲנִי ה' " ? אלא שכלל גדול נמסר לנו בזה, יש אמונה בדעת ובקבלה בהשכל ובלמוד מתורת האבות ויש ידיעה חושית ומוחשית והורונו שאין כל דמיון בין הידיעה השכלית לידיעה החושית.

"וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאֲזְנֵי כִנָּה וּבֶן כִּנָּה אֵת אֲשֶׁר הַתְּעַלְלֵתִי בַּמִּצְרִים וְאֵת אֶתְנִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בָּם וַיִּדְעֲתֶם כִּי אֲנִי ה' " (י ב) ולכאורה, ראוי היה לכתוב וידעו "בְּנֵה וּבֶן כִּנָּה וּבֶן כִּנָּה כִּי אֲנִי ה' " אלא ודאי שהספור אינו לתועלת הבנים בלבד, אלא למספר עצמו, להשריש בלבם את הידיעה ע"י הספור ועל ידי קיום "וְשִׁנְתָּם לְכִנְיָהּ" מצליח האדם להגיע לידי "וְדַבְּרָתָּ בָּם" (דברים ו ז). (לקט שיחות מוסר). ■

רמז

"בֹּא אֶל פְּרַעַה כִּי אֲנִי הִכַּבְדְּתִי אֶת לְבוֹ"ו

על הקשר שבין גאולה מצרים והגאולה העתידית שתבוא דרך עשו וארום

המשלמות אותו. זו הכונה ב"בֹּא אֶל פְּרַעַה כִּי אֲנִי הִכַּבְדְּתִי אֶת לְבוֹ" שאם תשאל למה אני מכביד את לבו ומביא עליו כל כך הרבה מכות והרי די במכה אחת? - כונתי בזה לעשות "אתני אלה בקרבנו" כלומר; בעשו שהוא רמוז באותיות המילוי שבקרבנו של פרעה. כל מה שאני עושה בגאולה זו, אעשה גם בגאולה העתידה, גאולת עשו. ■

שעשה הקב"ה במצרים יהיו גם בעתיד לבוא, לכן הרבה הקב"ה במופתים כדי שגם בעתיד הם יעשו לישראל וכמה שיותר. הגאולה העתידה תהיה מיד עשיו, מיד ארום. והמילוי של "פְּרַעַה" - פ"ה, רי"ש, עי"ן, וה"א עולים בגימטריא 376, בדיוק כמנין 'עשו' שהוא גם כן 376. פירושו הדברים, שעשו רמוז בקרבנו של פרעה, באותיות המלאות

מדוע הרבה הקב"ה אותות ומופתים במצרים? ומדוע לא הסתפק במכה קשה אחת על פרעה שתאלץ אותו להוציא את בני ישראל מהשעבוד בעל כרחו? משיב על כך ה'בן איש חי' בספרו 'אדרת אליהו' שיציאת מצרים היא הרי סימן לגאולה העתידה לבוא ומאחר והנביא מיכה מבטיח: "כִּימִי צֵאתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת" (מיכה ז טו). כלומר; שכל האותות והמופתים

עלי הגיון

"וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם"

המשמעות של הזכרת יציאת מצרים בעשרת הדברות ובשבת

אחד מהם התחדש מעשה בראשית. כך גם במכת ברד, למצרים המכה הסבה הרס והרג ולבני ישראל היה יום בהיר ונאה. אותה תופעה אנחנו מוצאים גם במכת חושך. המצרים "לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו" הם גששו כעורים ומששו את החושך בידיהם "וְלִכְל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם", לכל יהודי ויהודי באשר הוא היתה השמש זורחת בנפרד ובמיוחד. משום כך ובהקשר הזה, נצטוינו "לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת" (טז לא) "זְכַר לִיציאת מצרים" הכרת הבורא מתוך התחדשות הבריאה לכל אדם ואדם בכל רגע ורגע. ■

'הסבא מסלבודקא' אומר: כי עשרת הדברות נפתחות ב"אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים" (כ ב) משום שביציאת מצרים נתגלה לעיני ישראל יסוד חדש בהכרת הבורא שניתוסף על מעשה בראשית. לא זו בלבד שהבריאה מתקיימת מכח היצירה הראשונה, אלא מתחדשת בכל רגע ורגע, בבחינת 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית' (תפלה - סדר יוצר דשחרית). דוגמא אחת לדבר זה מצאנו במכת דם: מצרי וישראלי שתו מתוך גיגית אחת, עבור המצרי זה היה דם ועבור היהודי מים. לכל

מעשי גדולים

"כֹּל בֶּן נֶכֶר לֹא יֹאכַל בּוֹ"

כיצד נהג רבי יהודה בן בתירא בזר שהקניטו כי הוא אוכל מן הפסחים

(מי אמר לך, לבקש מן האליה?) אמר להו: "רבי יהודה בן בתירא" (אמר לי) אמרו: "מאי האי דקמן?" (אמרו זה לזה: מה זה לפנינו?) בדקו בתריה ואשכחוהו דארמאה הוא וקטלוהו! (בדקו אחריו ומצאו שנכרי הוא והרגוהו). שלחו ליה לרבי יהודה בן בתירא: "שלם לך רבי יהודה בן בתירא, דאת (שאתה) בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים" (פסחים ג). ■

שביפה) אמר ליה רבי יהודה בן בתירא: "מי קא ספו לך מאליה?" (ומן האליה הלעיטוך?) אמר ליה: "לא". (אמר לו): "כי סלקת להתם, אימא להו ספו לי מאליה". (כשתעלה לשם, אמור להם: 'הלעיטוני מן האליה') כי סליק, אמר להו: "מאליה ספו לי!" (כשתעלה אמר להם: מן האליה הלעיטוני!) אמרו ליה: "אליה לגבוה סלקא!" (האליה, לגבוה עולה!) אמרו ליה: "מאן אמר לך הכי?"

בגמרא במסכת 'פסחים' מובא מעשה נפלא כרבי יהודה בן בתירא: 'הוא ארמאה דהוה סליק ואכיל פסחים בירושלים (מעשה בנכרי אחד שהיה עולה ואוכל פסחים בירושלים. פעם אחת בא לפני רבי יהודה בן בתירא) אמר: "כתיב: 'כֹּל בֶּן נֶכֶר לֹא יֹאכַל בּוֹ' " (יב מח) ואנא, הא קאכילנא משופרי שופרי" (ואני הריני אוכל מן הפסח ומן היפה

פרשת 'בא'

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים"

חדש ניסן כולו יש לו קדושה כראש חודש

פנינים לפרשה

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֵל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבֹו וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שְׂתִי אֹתָתִי אֶלֶּה בְּקִרְבּוֹ" (י א)

כתב בזה בספר 'לב חיים': לכאורה נראה שלשון הכבדה נופל על אופן שיש שני משקולות ומכביד את הצד האחד יתר על הצד השני וכיון שנאמר אצל פרעה לשון: **"הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבֹו"** אם כן נמצינו למדים שהיה אצל פרעה שקול האם לשלח את בני ישראל או לא לשלח ואז באה הכבדת הלב ע"י הקב"ה.

ויתכן ביאור הדבר, כי אם האדם מתאוה תאוה ועובר על רצון השם, חטאו חמור מאד כי המרה את פי ה' בעבור תאוותיו השפלות, אבל אם יש לאדם שקול בדעתו וצד האם לשמוע בקול ד' או לא, עבור עצם הדבר שהוא מעמיד את רצונו לנידון מגיע לו עונש מיוחד, כי דבר ה' לעולם יקום ואינו עומד לדיון אם להיעשות או לא ועל כך ההכבדה של לב פרעה גורמת לו עונש מיוחד ואולי עוד יותר מכך בבחינת **יַעֲבֹרָה גֹרְרֶת עֲבָרָה** (אבות ד ב) שעצם השקול בזה הוא כבר עבירה חמורה ביותר ועל ידי עבירה זו יגרר לעוד עבירה להכריע את שקול דעתו שלא לשמוע קול ה', כי כך המדה מאתו יתברך שמו.

בכל חדש וחדש. ובחדש ניסן יש בכלו את כח ההתחדשות, לפי שבחדש זה יצאו בני ישראל ממצרים והתחדשו ביוצאם ממ"ט שערי טומאה להיות לעם סגולה. וכן מצינו שבשנה השנית לצאת בני ישראל ממצרים בחדש ניסן הוקם המשכן והתחילו בזה חיים חדשים אצל בני ישראל, חיים שיש בהם השראת השכינה בקרבם, לכן סגולת כל החדש היא בסוד ההתחדשות וזהו סוד קדושת ראש חודש.

"דְּבַרְוּ אֵל כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁהָ לְבַיִת אָבֶת שֶׁהָ לְבַיִת" (יב ג)

פירש רש"י: **"דְּבַרְוּ אֵל כָּל עַדְתֵּי" - וכי אהרן מדבר? והלא כבר נאמר: "אֲתָה תְּדַבֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר אֶצְנֶנְךָ" (ז ב).** אלא חולקין כבוד זה לזה ואומרים זה לזה: **"למדני".** והדבור יוצא מבין שניהם, כאלו שניהם מדברים (מכילתא) (יב ג) ותמה על כך בספר 'לב חיים' הלא כאן נאמר מהקב"ה הלשון: **"דְּבַרְוּ"** שהוא ציווי בלשון רבים ששניהם ידברו בפועל ואיך יתקיים הדבר ע"י מה שכאילו היה הדבור יוצא משניהם? ונראה שכל כך היתה נחשבת חלוקת הכבוד שביניהם כמציאות חיה וקיימת אף לפני הקב"ה, עד שגם הוא אמר: **"דְּבַרְוּ"** בלשון רבים על **"והדבור יוצא מבין שניהם, כאלו שניהם מדברים"**, עד כדי כך היה הכבוד שהיו חולקין זה לזה. והבן זאת כי נורא הוא למתבונן.

"וַיִּקְחוּ מִן הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל שְׂתֵי הַמְּזֻזֹת וְעַל הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבְּתִים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם" (יב ז)

כאן נאמר בכתוב: **"מְזֻזֹת"** חסר אות וי"ו. וכן בכל פרשה זו נאמר: תיבת **"מְזֻזֹת"** בכתוב חסר. ואילו בפרשת מצות המזוזה בפרשת 'ואתחנן' ובפרשת

מעשה בתורה. וזה נרמז בהמשך הכתוב: **"לְמַעַן שְׂתִי אֹתָתִי אֶלֶּה בְּקִרְבּוֹ"** קרי ביה **"אותיותי" "אלה" שהם יהיו "בְּקִרְבּוֹ"** ולא מן השפה ולחוץ.

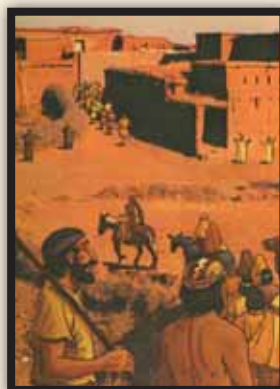
"וַיּוֹשֶׁב אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֶהֱרֹן אֵל פְּרַעֲהַ וַיֹּאמֶר אֶלֶּהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם מִי נָמִי הַהֲלֹכִים וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנַעַרְיָנוּ וּבְזַקְנֵינוּ נִלְךְ בְּבִנְיָנוּ וּבְכַנְוֵנוּנוּ בְּצִאֲנָנוּ וּבְבִקְרָנוּנוּ נִלְךְ כִּי חָג ה' לָנוּ" (י ח ט)

כתב בזה רבינו 'בעל הטורים' דבר נפלא: **'אמר פרעה למשה: "מה אתם מבקשים כל כך ללכת וכי אתם סבורים ליכנס לארץ? (הרי רק) "מי נמי ההלכים?" (כלומר גלוי לי ע"י החושים בכוכבים) כי כולם ימותו במדבר, חוץ מיהושע וכלב. (ולזה התכוון בתיבות) "מי נמי ההלכים" (שהם) בגימטריא 'כלב וכן נון'. והשיבו משה: "בְּנַעַרְיָנוּ וּבְזַקְנֵינוּנוּ נִלְךְ", כי לא נגזרה גזירה; לא על פחות מבן עשרים ולא על יתר מבן ששים' (בעל הטורים' שמות י ח). נמצא א"כ **"נַעַרְיָנוּ וּבְזַקְנֵינוּנוּ"** יכנסו לארץ שלא יהיו בכלל הגזירה.**

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לַחֲדָשִׁי הַשָּׁנָה" (יב ב)

בספר 'לב חיים' הביא את דברי השל"ה הקדוש שכתב: ש**"הַחֲדָשׁ הַזֶּה"** (ניסן) כולו יש לו קדושת ראש חודש. וזהו מה שכתוב: **"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים"** שכל החדש נחשב כראש חודש. עכ"ד.

וביאר שהענין בזה הוא, שקדושת ראש חודש הוא החדוש וסגולת ההתחדשות לפי שהלבנה מתחדשת אז, כך יש אפשרות בידו של כל אחד ואחד להתחדש

"כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבֹו וְאֶת לֵב עֲבָדָיו"

כתב 'רבינו אפרים' ז"ל: דע כי בתיבות אלו נרמז אלול בראשי התיבות; **"אֶת לְבֹו וְאֶת לֵב"** לרמוז שאפילו מי שהכביד לבו בעברות כל השנה כולה וחוזר בתשובה בחדש אלול, הקב"ה מקבל את תשובתו ובלבד שיעסוק

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

‘עקב’ נאמר: **”מזוזות”** בכתוב מלא. והדבר אומר דרשני. וביאר בזה רבינו הגר”ח קנייבסקי שליט”א בספרו ‘טעמא דקרא’ על פי דברי רש”י להלן (לא יח) על הפסוק: **”שני לחת העדת לחת אכן פתבים”** (לא יח) שפירש שנאמר: **”לחת”** **”לחת כתיב”** (חסר וי”ו) **”שהיו שתייהן שוות”** נמצינו למדים מכך שחסר וי”ו מלמד על ששניהם שוים ממש.

ומעתה הרבר מבואר היטב; כאן בפרשה שהיתה המצוה להזות מן הדם על שתי המזוזות לכך נאמר: **”מזוזות”** חסר וי”ו, לומר ששתי **”המזוזות”** שוים במצוה זו, מה שאין כן בפרשת מצות מזוזה שאין המצוה אלא לקובעה במזוזה אחת בצד ימין, לכך נאמר: תיבת **”מזוזות”** מלא.

”והיה הדם לכם לאת על הפתים אשר אתם שם וראיתי את הדם ופסחתי עלכם ולא יהיה ככם נגף למשחית בהכתי בארץ מצרים” (יב יג)

מובא בשם הגר”א לומר כך: דהנה נאמר בנביא חגי: **”גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון”** (חגי ב ט) וטענו כת הקראים שמפסוק זה יש להוכיח שלא יהיה חס וחלילה בנין הבית השלישי, שהרי כתוב בפסוק שהבית השני הוא הבית האחרון, משמע אין אחריו עוד.

והשיבו להם חכמי ישראל: שלשון **”אחרון”** אין הכונה שלא יהיה אחריו עוד, אלא הכונה שהוא אחר מה שקדם לו. והוכיחו כן ממה שנאמר לעיל אצל משה: שהראהו הקב”ה שני אותות האות הראשון שנהפך המטה לנחש והאות השני שנהפכה ידו להיות מצורעת

כשגל ועל זה אמר הכתוב: **”והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקל האת הראשון והאמינו לקל האת האחרון”** (ד ח) הרי שקרא הקב”ה לאות השני **”האת האחרון”** ואף על פי כן המשיך הכתוב ואמר: **”והיה אם לא יאמינו גם לשני האתות האלה ולא ישמעו לקלך ולקחת מממי היאר וישפכת היבשה והיו הפים אשר תקח מן היאר והיו לדם ביבשת”** (ד ט)

הרי מבואר שאף שאמר הקב”ה על האות של הפיכת היד למצורעת שהוא **”האת האחרון”** מכל מקום לאחריו אמר: שיש גם כן אות שלישי; **”המים אשר תקח מן היאר והיו לדם ביבשת”** ומוכרח מזה שפירוש תיבת לשון **”אחרון”** הוא אחר מה שקדם לו ואינו שולל שלא יהיה אחריו עוד.

ואמר בזה רבינו הגר”א לרמוז דבר זה

במקרא שלפנינו: **”והיה הדם לכם לאת על הפתים”** היינו: שהאות של **”הדם”** שנאמר אחר האות של הפיכת היד למצורעת אף שנאמר בה לשון **”אחרון”** זה יהיה לאות על הבתים; על בתי המקדשות! שאף שנאמר לענין הבית השני לשון **”הבית הזה האחרון מן הראשון”** בכתוב אינו בא לשלול חלילה שלא יהיה בנין הבית השלישי, שיבנה בקרוב במהרה בימינו אמן ואמן.

”וראיתי את הדם ופסחתי עלכם”

כתב בזה רבינו בחיי: **”אין הדם מונע הנגף ולא מניעתו מביא הנגף. אבל למדך הכתוב, כי מי שהאמין בהקב”ה אמונה שלמה ותלה בו בטחונו ולא חשש לאימת פרעה וגזרתו וזבח בפרהסיא תועבת מצרים ונתן מדם הפסח על המזוזות ועל המשקוף הרי זה צדיק ובטח בהקב”ה, ראויה הוא שיגין עליו מן הנגף והמשחית.”**

”והיה היום הזה לכם לזכרון וחתם אתו חג לה’ לדרתכם חקת עולם תתקוהו” (יב יד)

ראשי התיבות של התיבות: **”הזה לכם לזכרון”** הוא הלל וסופי התיבות של התיבות הללו הוא המן, כתב רבינו אפרים ז”ל: שבא דבר זה לרמוז על כך שביום הפסח נתלה המן וקראו ישראל את ההלל על כך.

”ויילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה’ את משה ואהרן כן עשו” (יב כח)

פירש רש”י: **”ויילכו ויעשו”** – וכי כבר עשו? והלא מראש חדש נאמר להם. אלא, מכיון שקבלו עליהם, מעלה עליהם הכתוב, כאלו עשו (מכילתא) (יב כח). כמה מוסר השכל עלינו ללמוד מכך, עד היכן מגעת כחה של מחשבה טובה והחלטה וקבלה טובה, שמאחר שקבלו עליהם נחשב כבר **”כאלו עשו”**.

וכיוצא בזה מצינו אצל דניאל הנביא שנאמר בו: **”אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלקיה נשמעו דבריך”** (דניאל י יב) והיינו: מזמן אשר נתן אל לבו להתענות ואף שעדין לא פתח

בתענית, קבלת העול כבר השפיעה ופעלה את פעולתה כאילו התענה. וכדאיתא בגמרא: **”בימי רבי זירא גזור גזרה וגזור דלא למיתב בתעניתא. אמר להו רבי זירא: ”נקבליה עילוון ולכי בטיל הגזירה ליתביה” אמרי ליה: ”מנא לך?” הא אמר להו: ”דכתיב: ”ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלקיה נשמעו דבריך”” (תענית ח:).**

”ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת” (יב ל)

פירש רש”י: **”ויקם פרעה”** ממתור כלומר: משינתו. העיר בזה בספר לב חיים’ שהדבר נורא עד מאד לכל מתבונן: אף ששמעו פרעה ועבדיו מפורש מפיו של משה, מה עלול להיות עליהם בחצות הלילה, עם כל זה הלכו לשכב על מטתם כהרגלם כאילו לא אירע דבר!!

פלאי פלאים! עד היכן עצומה וגדולה היתה הכבודת הלב, תשע פעמים כבר ראו על בשרם איך שכל מאמר שנאמר על ידי משה מתקיים ולא נופל דבר מדבריו ארצה ובכל זאת בפעם העשירית הלכו לישון קודם לכן כהרגלם יום יום, עד איזה עומק עלולה לגעת הרגשת הלב של האדם בעונותיו הרבים.

”המול לו כל זכר” **”ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה ה’ את משה ואהרן כן עשו”** (יב מח, נ)

יש להתבונן שלעיל לענין הקרבת קרבן הפסח נאמר: **”ויעשו בני ישראל”** (יב כח) ולא נאמר ככתוב כאן: **”ויעשו כל בני ישראל”**. על מה ולמה שינה הכתוב לשוננו, שכאן הזכיר בעשיה **”כל בני ישראל”** ולענין קרבן פסח לא הזכיר **”כל בני ישראל”**?

וביאר רבינו בחיי בזה: שכאן בפרשת מצות המילה היה קיום המצוה ב”כל בני ישראל” וכמבואר בכתוב: **”כי מלים היו כל העם היצאים וכל העם היולדים במדבר בדרך בראייתם מצרים לא מלו”** (יהושע ה ה) ועל זה נופל הלשון **”כל בני ישראל”**, מה שאין כן לענין מצות קרבן הפסח, לא כולם קיימו את המצוה, שהרי היו בהם גם כן אנשים אשר היו טמאים, שלא היו יכולים לעשות הפסח, לכן לא נאמר בזה **”כל בני ישראל”**. ■

קדושת שביעית בטבק

הבשמים הללו יש גם טעם ומשתמשים בהם לתבל את האוכל.

ולפי זה יש מקום לומר, כיון שבתלמוד בבלי לא הוזכרה בעיא זאת של הירושלמי וכן ברמב"ם לא הוזכר לחוש לה, משמע שלא חוששים לפיהם להחמיר ולא נוהגים בבשמים קדושת שביעית, כי הנאתם אינה שוה לכל נפש ואינם סוג מאכל מעיקרו.

וכן כתב בספר שו"ת 'ציץ הקדש' (סי' ט"ו), שמביא הוראה בשם הגאון הגר"ל דיסקין זצ"ל,

שהורה לסוחרי האתרוגים בשביעית, שיחד עם האתרוגים ישלחו גם בדי הדס ויבליעו את דמי אתרוג בהדס.

הרי שהיה פשוט לו שבבדי הדס אין קדושת שביעית נוהגת אע"פ שהם עומדים להריח וכנראה שסבר כדעת החזו"א הנ"ל, שאין זה דומה למשנה של 'הורד והכופר' משום שהם מיועדים גם לנתינת טעם בתבשיל. ■

לעשות מלוגמא (רפואה) מדבר מאכל כיון שהמלוגמא היא דבר שאינו שוה לכל נפש (כדאיתא בסוכה ד מ: (ובב"ק ד קב. וברש"י).

ורק אם טבק ההרחה הוא סוג מיוחד ומגדלים אותו לשם כך, אזי מותר לעשותו גם להריח ממנו בשביעית ואזי יש גם מקום לדון ולומר שאינו נוהג בו בכלל קדושת שביעית.

ובעצם מצינו בירושלמי הדן בשאלה: (פז דשביעית ה"א) בשמים - מהו שיהא עליהם קדושת שביעית? ולא נפשטה הבעיה.

וב'חזון איש' על שביעית מבאר בתוך דבריו: (סי' י"ד אות ט') שהספק הוא מחמת השמוש בבשמים, שהיות ותשמישן הוא רק לתענוג ולא חשיב 'שוה לכל נפש' לענין יו"ט ולענין שביעית נמי בעינן שוה לכל אדם.

וכן מבאר שם, שאין לפשוט הספק מהא דתנן (פ"ז מ"ו): 'הורד והכופר והלטום יש להם שביעית'. והן מיני בשמים, כמו שפירש"י בנדה (ד ח.). כי למיני

מערכת 'חברותא'

מיוחד ל'גנזי המלך'

שאלה: האם קדושת שביעית נוהגת בטבק?

תשובה: נושא זה מתבאר בהרחבה בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ו סימן לג) ויסוד השאלה הוא, היות ומצינו שאפילו בגזעי העצים ובענפיהם היתה נוהגת קדושת שביעית, אילו היתה ההנאה מהעצים בשעה שהם נשרפים ומתבערים (כי השמוש העיקרי בעצים הוא לאחר שנשרפו באש ונעשו פחמים, שאז ההנאה מהפחמים היא אחרי שנשרפו העצים ולא בשעה שהם קיימים) אם כן, האם השמוש בטבק, כגון הרחת עלי טבק כתושים, או בעשון סיגריה, מחייב לנהוג בטבק קדושת שביעית, שהרי ההנאה היא באותה שעה שמשתמשים בטבק.

וכתב: שמסתבר לחלק בין טבק שמעשנים אותו לבין טבק שנעשה לשם הרחה ולומר, שבטבק הרחה אין נוהג בו קדושת שביעית, כי שונה הוא טבק ההרחה מטבק העשוי לשם עשון בתרתי:

(א) בטבק העשון נהנה הגוף בפנימיותו משאיפת העשן אל תוכו ובכמה מובנים הגוף כאילו גם ניזון ממנו (עיין ב'שיירי כנה"ג' או"ח סי' תקמ"ז וב'מור וקציעה' סי' תקי"א) וחשוב אצל האדם כמו אכילה שניה (עיין שו"ת 'מחנה חיים' ח"ג סי' מ"א אות ג'). אבל טבק ההרחה אינו עשוי אלא לעטוש ובכל אופן אינו נכנס לתוכיות הגוף ואינו משפיע כמדת השפעת העשון על הגוף.

(ב) 'טבק העשון' הנאתו שוה לכל נפש והוי: "לָכֵם" - 'לכל צרכיכם', כמו שהננו רואים כהיום שיש הרבה אנשים מעשנים ואילו טבק ההרחה רק מיעוטא הוא דמריחים. ומשום החלוקים הנ"ל, יש לומר שטבק ההרחה לא נכנס תחת סוג המאכלים וגדרי הנאות בני אדם שנוהג בהם קדושת שביעית.

ומהטעם של החילוק השני, יש לומר: שאם טבק ההרחה נעשה מאותן עלי טבק העשון, אזי יהא אסור בשביעית לעשות מעלים אלה טבק הרחה, הואיל ובעצם גרעיניו או עלי טבק אלה נוהג דין שביעית ולכן אסור לעשותן ולהכשירן גם לשם הרחה, כיון שהנאה זאת של הרחה אינה שוה לכל נפש וכמו שאסור

ישמח משה

שבת תורנית פרשת "תרז"

במלון שלום פלאזה - סבריה

חיום ישישי עד מוצ"ש יח - יט בשבט
(25-26/01/08 למנינם)

עם הרבנים:

- הרב שמשון כהן שליט"א
- הרב אורי יצחק שליט"א

החלה חלוקה של שמיכות פוך נוצות וכריות במחיר מסובסד

לפרטים: טל רב קווי 03-6783030

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

חוויה שלא תשכח!!!

בר מצוה בכותל ^{בס"ד}
 אנו מארגלים אתם לזוגלים
 ✓ תפילה הגיגית עם הזמר משה גיאת בכותל ✓ סיור באתרי קודש בירושלים
 ✓ ארוחת צהרים הגיגית ביד המלך ✓ צילום וידאו ותמונות

לפרטים והזמנות: 050-5367452 / 02-6288388
 צפו באתר: WWW.BAR-MITZVAH.ORG

יעמדו על הברכה

- רעיון בן שושנה ברכה והצלחה
- קלאודיו בן סראנה נחת רוח והצלחה
- סטפאנו בן פראנקה יזכה לתורה וברכה למשפחתו
- מארקו בן אליזה יצליח לעלות ארצה וברכה לכל משפחתו
- פראנקו בן גראציה יזכה לחזור בתשובה וברכה והצלחה לכל משפחתו
- לאו בן פראנקה חזרה בתשובה וברכה והצלחה לכל משפחתו
- סאטימיו בן צ'לסטה יזכה לכל ברכה והצלחה
- לעילוי נשמת יצחק בן רחל
- זיווג הגון לרפאל בן רורה רפואה שלמה לנתן בן אסנת
- חן בן חביבה לזיווג הגון במהרה יפית בת חביבה לזיווג הגון במהרה
- משה בן נורה יזכה לחזור בתשובה שלמה

1832
 שירת חושן כשיטת "באר שלפח" דיינים וצדוקים
 סיכום מקיף לשאלות בנושאים יסודיים וקטגוריים שנשאלו במסגרת התסעה לזיווג (בגודל כ- 50 שעות) כולל שאלות מתקנות הדין על כל הלכות דיינים ועודות לפי סוד הסיסמא והסיסמא נסודי.
 את הספר ניתן לרכוש באתר האינטרנט. הכנת ראשית: "הספר החדש" להזמנות: 03-5741757 - 03-7441323 - קריית סוד, 050-4119535

רחוב האדמו"ר
 מקוצק 41
 בני ברק

להודו בקדש
למבנרה
ספרי תורה מהודרים
 שנכתבו ע"י סופרים מומחים, יראי שמים בכתב ספרדי, בית יוסף והאר"י
 כמו כן ניתן להשיג אצלנו תפילין מהודרים
לפרטים והזמנות נא לפנות לשי
052-80-777-22

דרושים

לחברה גדולה ומשגשגת אנשי קשר ורכיזים
 •מגוון תפקידים
 מתאים למורים, מנהלי בית ספר
 בעלי מקצועות חופשיים ועקרות בית פעילות
 מחלקה מיוחדת לראשי כולל ואברכים אפשרות גם מהבית
רווחים גבוהים ביותר למתאימים

אפיטאם: 050-8741575

אשת חיל
 הנך מוזמנת לארבעה ימי חופש יחודיים באוירה רגועה ברמת אירוח גבוהה ברוח יהודית אמיתית

- בהשתתפות מיטב המרצים:**
- * הרב מיכאל לסרי שליט"א
- * הרבנית אביבה ויסמן תחי'
- * הופעה יחודית של הזמרת **אורה לוי**

ארוחות מעולות, השגחה צמודה, שמיטה לחומר
 שתייה חמה ועוגות 24 שעות ביממה
 רחצה יומית בים המלח, במעיינות גופרית וספא
 ערבי הווי שירה ושמחה אמיתית
 תוכניות עשירות ומגוונות
 ברכה מחוממת, סאונה וחדרי כושר
 הנופש יערך במלון "יפה נוף" ערד
 מיום ראשון ו' בשבט 13/01/08
 עד יום רביעי ט' בשבט 16/01/08

ובהשתתפות הרבנית לסרי
 מס' מקומות מוגבל
 הרשמה מראש חובה!
 פרטים והרשמה - **משרדי "ערכים"**

מרכז - 03-5793035 - רותי 050-4119222
ירושלים - 02-5000220 - יפה 050-4119082

טעמן מביאה לכם מכל העולם...

נחת

מצוינות

טבעיות

טעמן מביאה לכם, מכל העולם, מגוון ענק של מוצרים כדי שאתם תהנו מהאיכות, תתפנקו מהטעם ותרגישו מצוין.

מסורת

טריות

בריאות

✓ כשרות ✓ איכות ✓ מגוון ✓ חדשנות ✓ טעם ✓ ייחודיות

